

• FIRST •
GIANTS
KOMPENDIUM

RODZINA – LATAJĄCE

Ukazywane w popkulturze i mediach popularnonaukowych pterozaurow często utożsamia się z dinozaurami, gdy w rzeczywistości było im bliżej do latających gadów. W przeciwieństwie do dinozaurów, które wyewoluowały w dzisiejsze ptaki, z przedstawicieli tych zwierząt nikt się nie zachował.

1

ANUROGNATHUS

Nazwa anurognata wywodzi się z greki, gdzie *avoupa* oznacza „bezogonowa”, a *γναθος* „żuchwa”, co nawiązuje do podobieństwa szczęk tych zwierząt do szczęk płazów.

Ilekcja którąś z graczy (wliczając Ciebie) pozyska kartę z symbolem (wliczając tę kartę), otrzymujesz 1 żeton bursztynowy.
Gdy pozyskasz tę kartę, poinformuj pozostałych graczy, by nie przeoczyli aktywacji swoich kart z .

1

NEMICOLOPTERUS

Do dziś są uważane za najmniejsze „dorosłe” pterozaurow, aczkolwiek odnaleziona skamienia tego gatunku mogła należeć do młodego osobnika.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 2 żetony bursztynowy.

3

PTERANODON

Odnaleziono więcej skamieniających okazów Pteranodona różnych płci, podgatunków i grup wiekowych, niż jakiegokolwiek innego pterozaura, co pozwoliło na dokładne zbadanie jego anatomii i historii.

Ilekcja pozyskasz kartę z rodziny **latających** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 2 żetony bursztynowy.

3

THANATOSDRAKON

Uważa się, że rozpiętość skrzydeł Thanatosdrakona wynosiła około 9 metrów.

Ilekcja pozyskasz kartę z rodziny **latających** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 1 punkt.

2

DIMORPHODON

Dimorfodony prawdopodobnie nie mogły latać na dalekie dystanse i polegały na wspinalce i krótkich lotach zupełnie jak dzisiejsze kusaki i dzięcioły.

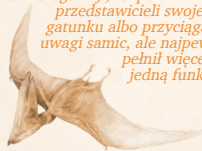
Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 żeton bursztynowy za każdą kartę z rodziny **latających** (wliczając tę kartę), którą masz w obszarze badań.

2

THALASSODROMEUS

Powstało wiele teorii na temat roli, jaką pełnił kostny grzebień Thalassodromeusa. Naukowcy podejrzewają, że mógł służyć do termoregulacji, rozpoznawania przedstawicieli swojego gatunku albo przyciągania uwagi samic, ale najpewniej pełnił więcej niż jedną funkcję.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 3 żetony bursztynowy i 1 punkt.

3

QUETZALCOATLUS

Kecalkoatle były tak wielkie, że długo uważano je za nietłoty.

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz wymienić 3 żetony bursztynowy na 2 punkty. Możesz dokonać tej wymiany tyle razy, ile kart z rodziny **latających** (wliczając tę kartę) masz w obszarze badań.

?

JAJO PTEROZAUROW

Jajo pterozaura jest kartą z rodziny **latających**, a przypisane do zestawu ma dowolny rozmiar (1–3). Wyeksponowanie jej kosztuje 2 żetony bursztynowy.

RODZINA – ROŚLINOŻERCY

„Wojna o kości”, znana również jako „Gorączka dinozaurowa”, była okresem intensywnych poszukiwań skamielin podczas pozłanego wieku Stanów Zjednoczonych, który zasłynął z ciekawej rywalizacji dwóch wybitnych paleontologów – Edwarda Drinkera Cope’a (związanego z Akademią Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Drexel) i Othniela Charlesa Marsha (związanego

z Muzeum Historii Naturalnej Peabody’ego). W tym konflikcie posuwali się do nieczystych i często nieetycznych zagrań, takich jak łapówki, kradzieże, a nawet niszczenie eksponatów. Na domiar tego obaj starali się nawzajem zdyskredytować poprzez personalne ataki na łamach publikacji naukowych.

1 MICROCERATUS

Podczas kredy rośliny kwitnące występowały na lądzie sporadycznie. Pozwala nam przypuszczać, że mikroceratus żywił się głównie paprociami, sagowcami oraz igliwiem, w czym pomagał mu jego ostry dziób charakterystyczny dla rodziny ceratopsów.

Ileokroć któryś z graczy (wliczając Ciebie) pozyska kartę z symbolem (wliczając tę kartę), otrzymujesz 1 punkt. Gdy pozyskujesz tę kartę, poinformuj pozostałych graczy, by nie przeczyli aktywacji swoich kart z .

1 PSITTACOSAURUS

Psittakozaur jest jednym z najlepiej udokumentowanych rodzajów dinozaurów. Do dzisiaj odkryto setki jego skamielin obu płci i z prawie każdej grupy wiekowej. Współczesne teorie pozwalają nam domniemywać, że posiadał jasne ubarwienie od strony brzusznej i ciemne od grzbietowej wraz z układającym się w paski i cętki ubarwieniem kończyn.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 punkt.

3 DIPLODOCUS

Diplodoki żyły u schyłku jury na dzisiejszych terenach środkowego zachodu Ameryki Północnej. Kroczyły wtedy po ziemi wraz z innymi olbrzymimi zauropodami, takimi jak apatozaury, barozaurowi, brachiozaurowi, czy kamarozaurowi.

Ileokroć pozyskasz kartę z rodziny **roślinożerców** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 2 żetony bursztynów.

3 STEGOSAURUS

Panuje powszechne przekonanie, że stegozaurowi używali swojego kolczastego ogona (nazywanego również thagomizerem) do obrony przed drapieżnikami. Termin „thagomizer” wymyślił w 1982 roku amerykański rysownik Gary Larson na potrzeby swojego komiksu jednopanelowego „The Far Side”. Pomimo żartobliwego pochodzenia terminu z czasem stał się oficjalnym określeniem kolczastego zakończenia ogona stegozaura.

Ileokroć pozyskasz kartę z rodziny **roślinożerców** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 1 punkt.

2 PACHYCEPHALOSAURUS

Do momentu, w którym zrozumiano cykl rozwojowy pachycefalozaury, uważano, że jego odnalezienie czaszki należało do 4 różnych gatunków dinozaurów.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 punkt za każde 2 karty, które masz w obszarze badań (wliczając tę kartę). Rodziny i rozmiary nie mają znaczenia. W przypadku nieparzystej liczby kart wynik należy zaokrąglić w dół.

2 CRICHTONSAURUS

Crichtonsaurus został nazwany na cześć Michaela Crichtona – autora powieści „Park Jurajski”.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 2 punkty i 1 żeton bursztynu.

3 TRICERATOPS

Pierwsza odkryta skamieniałość triceratopsa składała się jedynie z jego ogromnych rogów. Paleontolodzy, którzy ją badali, z początku myśleli, że należy ona do bizona z epoki plejocenu.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 punkt za każdą kartę z rodziny **roślinożerców** (wliczając tę kartę), którą masz w obszarze badań.

? JAJO ROŚLINOŻERCY

Jajo roślinożercy jest kartą z rodziny **roślinożerców**, a przypisane do zestawu ma dowolny rozmiar (1–3). Wyekspozowanie jej kosztuje 2 żetony bursztynów.

RODZINA – MIĘSOŻERCY

Zdarza się, że dinozaury „znikają”. Los ten spotkał Dakotaraptora, do opisania którego wykorzystano materiał paleologiczny, który w rzeczywistości nie należał do tego gatunku. Takie przypadki określa się mianem „nomen dubium”.

1

COMPSOGNATHUS

Jeden z przodków kompsognata, sinozaurapteryks, był pokryty puchem, natomiast inny, jurawenator, posiadał zarówno pióra, jak i łuski. Pozwala to nam przypuszczać, że przedstawiciele tych samych rodzin mogli mieć różne rodzaje upierzenia.

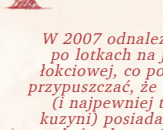

Ilekoć któryś z graczy (wliczając Ciebie) pozyska kartę z symbolem (wliczając tę kartę), możesz wyeksponować 1 skamielinę (opłacając jej koszt). Wyeksponowaną skamieliną może być ta karta. Gdy pozyskasz tę kartę, poinformuj pozostałych graczy, by nie przeczyli aktywacji swoich kart z .

1

VELOCIRAPTOR

W 2007 odnaleziono ślady po łotkach na jego kości łokciowej, co pozwala nam przypuszczać, że velociraptor (i najpewniej także jego kuzyni) posiadali skrzydła, na których znajdowały się pióra, a nie tylko puch.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 żeton bursztynu i możesz wyeksponować 1 skamielinę (opłacając jej koszt). Wyeksponowaną skamieliną może być ta karta.

3

GIGANTOSAURUS

Gigantozaur był jednym z największych lądowych mięsożerców, aczkolwiek z uwagi na niekompletność skamielin trudno jest określić, jakiego dokładnie był rozmiaru. Najbardziej kompletne okazy pozwalają nam szacować, że ich długość wynosiła między 12 a 13 metrów.

Ilekoć pozyskasz kartę z rodziny **mięsożerców** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 2 żetony bursztynów.

3

SPINOSAURUS

Dowody wskazują, że spinozaur był gatunkiem wodno-lądowym, który – podobnie jak dzisiejsze ptaki brodzące – polował na stworzenia żyjące w obu środowiskach.

Ilekoć pozyskasz kartę z rodziny **mięsożerców** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 1 punkt.

2

DILOPHOSAURUS

Holotyp dilofozaura jest jednym z najdokładniej zbadanych paleopatologicznie zwierząt, jakie kiedykolwiek odkryto. Nie powinno więc dziwić, że jest uznawany za jedno z najwytrzymalszych stworzeń, które chodziły po ziemi.

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz wyeksponować do 2 skamielin (opłacając koszt każdej z nich). Jeśli zdecydujesz się wyeksponować 2 skamieliny, muszą być z tej samej rodziny. Jedną z wyeksponowanych skamielin może być ta karta.

2

CARNOTAURUS

Karnotaur jest jedynym znanym dwunożnym mięsożercą, którego kość czołowa ma rog. Przypuszcza się, że mógł ich używać w ten sam sposób co dzisiejsze barany.

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz za darmo wyeksponować 1 skamielinę. Wyeksponowaną skamieliną może być ta karta.

3

TYRANNOSAURUS

Do czasu odkrycia Trix w 2013 roku to Sue uważano za najstarszego Tyranozaura chodzącego po ziemi. Dożyła imponującego wieku 28 lat. Trix przebiła ją o całe 7 lat, dożywając 35 lat.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 żeton bursztynu i możesz wyeksponować 1 skamielinę (opłacając jej koszt) za każdą kartę z rodziny **mięsożerców** (wliczając tę kartę), którą masz w obszarze badań. Jedną z wyeksponowanych skamielin może być ta karta.

?

JAJO MIĘSOŻERCY

Jajo mięsożercy jest kartą z rodziny **mięsożerców**, a przypisane do zestawu ma dowolny rozmiar (1–3). Wyeksponowanie jej kosztuje 2 żetony bursztynów.

RODZINA – WODNE

Życie miało swój początek w głębinach oceanu. Dopiero miliony lat później postawiło znaczący krok w historii ewolucji – krok na powierzchnię lądu. Jak na ironię część stworzeń lądowych powróciła później do morza i przez kolejne miliony lat ponownie adaptowała się do wodnego

środowiska. Pomimo wodnego trybu życia stworzenia takie jak Ichtiozaury, plezjozaury i mozazaury pochodzą od zwierząt lądowych – zupełnie jak wieloryby, które ewoluowały ze ssaków kopytnych.

1

TRILOBITA

Około 20 tysięcy gatunków trylobitów podbiło drogą ewolucji wiele nisz ekologicznych. Niektóre stały się głębinowymi drapieżnikami i padlinożercami, inne filtratorami, a jeszcze inne zaczęły żywić się planktonem.

Ileokroć któryś z graczy (wliczając Ciebie) pozyska kartę z symbolem (wliczając tę kartę), możesz wymienić 3 żetony bursztynów na 2 punkty. Gdy pozyskujesz tę kartę, poinformuj pozostałych graczy, by nie przeoczyli aktywacji swoich kart z .

1

AMMONOIDEA

Amonity są przykładem podręcznikowej skamieliny z uwagi na stosunkowo krótki, choć dobrze zdefiniowany okres, w którym żyły. Pozwoliło to na łatwe datowanie warstw skał, zwłaszcza że większość gatunków amonitów wyginęła mniej niż milion lat temu.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 żeton bursztynu za każdy rodzaj rodziny (wliczając tę kartę), który masz w obszarze badań.

3

ELASMOSAURUS

Przy pierwszej próbie rekonstrukcji szkieletu tego gada jego głowę umieszczono na czubku ogona. Paleontolodzy szybko sprostowali tę pomyłkę.

Ileokroć pozyskasz kartę z rodziny, której nie masz w obszarze badań, otrzymujesz 2 żetony bursztynów. Jeśli w momencie pozyskiwania Elasmozaura nie masz w obszarze badań karty z rodziny **wodnych**, otrzymujesz 2 żetony bursztynów.

3

MOSASAURUS

Pomimo swego wyglądu Mozazaur nie jest ogromnym krokodylem, za to jest mu o wiele bliżej do dzisiejszych węży. Świadczą o tym takie cechy jak zęby na jego podniebieniu.

Ileokroć pozyskasz kartę z rodziny, której nie masz w obszarze badań, otrzymujesz 1 punkt. Jeśli w momencie pozyskiwania Mozazaura nie masz w obszarze badań karty z rodziny **wodnych**, otrzymujesz 1 punkt.

2

ICHTHYOSAURUS

Ichtiozaur przypomina kształtem dzisiejsze delfiny i rekiny, co mogło być następstwem procesu zwanego ewolucją konwergentną, zgodnie z którym organizm jest kształtowany przez środowisko.

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz wyeksponować do 2 skamielin (opłacając koszt każdej z nich). Jeśli zdecydujesz się wyeksponować 2 skamieliny, muszą być z **różnych rodzin**. Jedną z wyeksponowanych skamielin może być ta karta.

2

ARCHELON

Archelony zamiast twardej skorupy posiadały karapaks. Powszechnie występuje u dzisiejszych żółwi skórzastych, które dzięki niemu mogą szybciej przemieszczać się pod wodą.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 1 punkt za każdy rodzaj rodziny (wliczając tę kartę), który masz w obszarze badań.

3

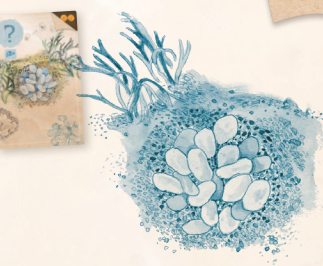
MEGALODON

The name "Megafodon" isn't mentioned in any other sources. It's a typo for "Megalodon".

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz wyeksponować 1 skamielinę (opłacając jej koszt) za każdy rodzaj rodziny (wliczając tę kartę), który masz w obszarze badań. Jedną z wyeksponowanych skamielin może być ta karta.

?

JAJO STWORZENIA WODNEGO

Jajo stworzenia wodnego jest kartą z rodziny **wodnych**, a przypisane do zestawu ma dowolny rozmiar (1–3). Wyeksponowanie jej kosztuje 2 żetony bursztynów.

RODZINA – SSAKI

W przybliżeniu 66 milionów lat temu na całej Ziemi wyginęły trzy czwarte wszystkich roślin i zwierząt, wliczając w to wszystkie dinozaury lądowe. To wydarzenie, znane jako wymieranie kredowe, dało podłoże licznym procesom ewolucyjnym, zwłaszcza tym, które skutkowały dywersyfikacją ssaków.

1 BRASIŁODON

Ileokroć któryś z graczy (wliczając Ciebie) pozyska kartę z symbolem (wliczając tę kartę), możesz wyeksponować 1 skamielinę (opłacając jej koszt) albo otrzymać 1 punkt. Wyeksponowaną skamieliną może być ta karta. Ponadto wszyscy Twoi przeciwnicy otrzymują po 1 żetonie bursztynu. *Gdy pozyskujesz tę kartę, poinformuj pozostałych graczy, by nie przeoczyli aktywacji swoich kart z .*

1 THYLACINUS

Wilkowór tasmański powszechnie nazywany jest wilkiem workowatym albo wilkiem tasmańskim. Jego najstarsza odnaleziona skamieniałość ma 20 milionów lat.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 3 żetony bursztynów. Ponadto wszyscy Twoi przeciwnicy otrzymują po 1 żetonie bursztynu.

3 ARSINOITHERIUM

Ileokroć pozyskasz kartę z rodziny **ssaków** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 2 żetony bursztynów.

3 MEGATHERIUM

Niektóre poszlaki sugerują, że powodem wyginięcia megatherium mogła być ludzka aktywność łowiecka.

Ileokroć pozyskasz kartę z rodziny **ssaków** (wliczając tę kartę), otrzymujesz 1 punkt.

2 SMIŁODON

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz wyeksponować do 2 skamielin (opłacając koszt każdej z nich). Jedną z wyeksponowanych skamielin może być ta karta. Ponadto wszyscy Twoi przeciwnicy otrzymują po 2 punkty.

2 GLYPTODON

Glyptodon najpewniej używał swojego niezwykle zwinnego opancerzonego ogona do walki z innymi glyptodontami o terytorium i dominację.

Gdy pozyskasz tę kartę, otrzymujesz 3 punkty. Ponadto wszyscy Twoi przeciwnicy otrzymują po 1 żetonie bursztynu.

3 MAMMUTHUS

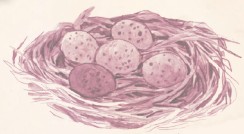

Mamuty i słonie indyjskie są ze sobą bliżej spokrewnione niż oba te gatunki ze słoniem afrykańskim.

Gdy pozyskasz tę kartę, możesz wymienić 2 żetony bursztynów na 2 punkty. Możesz dokonać tej wymiany tyle razy, ile kart z rodziny **ssaków** (wliczając tę kartę) masz w obszarze badań. Ponadto wszyscy Twoi przeciwnicy otrzymują po 1 żetonie bursztynu za każdą kartę z rodziny **ssaków**, którą masz w obszarze badań (niezależnie od liczby wykonanych przez Ciebie wymian).

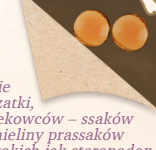

? JAJO SSAKA

Niektóre ssaki, takie jak dziobaki i kolczatki, należą do rzędu stekowców – ssaków jajorodnych. Skamieliny prassaków z wczesnej kredy, takich jak steropodon albo teinolophos, dostarczają dowodów na to, że w czasach prehistorycznych jajorodność była u nich znacznie powszechniejsza.

Jajo ssaka jest kartą z rodziny **ssaków**, a przypisane do zestawu ma dowolny rozmiar (1–3). Wyeksponowanie jej kosztuje 2 żetony bursztynów.

BRETT GILBERT

Jak zostałem projektantem gier? Urodziłem się i wychowałem na angielskiej wsi. Od małego fascynowałem się matematyką oraz schematami i z czasem doszedłem do wniosku, że nie chcę tylko „czymś” się zajmować. Chciałem „coś” tworzyć. A przynajmniej nadawać rzeczom znaczenia. Właśnie tym jest dla mnie projektowanie. A projektowanie gier? To nic innego jak prześciganie samego siebie w tworzeniu rzeczy, do których będą mogli zasięgnąć z Tobą inni ludzie, ciesząc się przy tym z odpowiedzi na pytania, których nigdy by nie zadali. Skoro udało Ci się dobrać do tego miejsca, to mam do Ciebie pytanie: czy po przeczytaniu zasad gry nasza Ci się myśli „Dajcie mi więcej tekstu, instrukcja to najlepsza część zabawy!”? Odłóż ją w tej chwili i zacznij grać. A jak Ci się nie spodoba, zmień zasady. Zagraj w coś innego. Śmiało. Nie krępuj się. Zacznij odpowiadać na własne pytania. To może być początek czegoś wielkiego.

MATTHEW DUNSTAN

Pochodzę z Australii, projektuję gry planszowe, choć niegdyś parałem się nauką. Zaprojektowałem już ponad 50 przeróżnych gier: od gier dla dzieci, przez strategiczne gry familijne, na grach narracyjnych kończąc. Ponadto jestem założycielem Postmark Games – firmy, która skupia się na grach planszowych, które samemu można wydrukować w domu. Projektuję również dla sektora edukacyjnego – gry dla ośrodków synchrotronowych, muzeów filmowych czy mobilne escape roomy na potrzeby festiwali. Moje projekty zostały docenione na świecie i zapewniły mi między innymi nagrodę As d'Or za najlepszą grę planszową dla dzieci w 2022 roku oraz 3 nominacje do nagród Spiel oraz Kennerspiel des Jahres.

MAUD CHARMEL

(okładka)

W 2005 roku zaczęłam pracę w agencji reklamowej. Następnie, już jako wolny strzelec, zajęłam się komunikacją wizualną. Była to, jak by powiedzieli dorośli, „prawdziwa praca”. Stopniowo migrowałam w kierunku ilustracji do gier planszowych – kamieniem milowym była wydana w 2014 roku gra „Sigill” autorstwa Henriego Kermarrec’a. Jako współzałożycielka „La Charte des Illustrateur-rices Ludiques” stworzyłam w 2022 roku piktogram oznaczający „ręcznie ilustrowany”, by promować sztukę tworzoną przez ludzi.

JESSICA COGNARD

(ilustracje)

Zaczęłam rysować, gdy byłam dzieckiem. I nigdy nie przestałam. Po studiach na Akademii Sztuk Pięknych próbowałam różnych technik ilustrowania, skupiając się przede wszystkim na naturalizmie. Moją pracę kształtuje ciekawskie oko i chęć opowiadania historii, często za pośrednictwem wypełnianych w biegu szkieletów. Skupiam się głównie na akwarelach i grafice, chociaż zdarza mi się je łączyć z technikami cyfrowymi.

65 kart

4 plansze wykopalisk

20 drewnianych znaczników

5 plansz muzeów

8 żetonów nagłóweków

33 żetonów zestawów

80 żetonów bursztynów

84 żetony punktów

1 First player token

rebel

DYSTRYBUCJA W POLSCE:

Rebel Sp. z o. o.,
ul. Budowlanych 64c 80-298
Gdańsk
wydawnictwo@rebel.pl
www.wydawnictworebel.pl

SPACE Cowboys / Asmodee Group,
47 rue de l'Est,
92100 Boulogne-Billancourt,
FRANCE
© 2024 SPACE Cowboys.
All rights reserved.

www.spacecowboys.fr

